

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

VOIGT Vilmos

Veronika Görög-Karady: L'univers familial dans les contes africains
(könyvism.)

Eredeti közlés/Original publication:

1999, *Ethnographia*, 1999, 110. évf., 2. szám, 527–528. old.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁSTÁR – 000.000.295

Dátum/Date: 2013. április / April 29.

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/ The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra / Cite this document

Voigt Vilmos: Veronika Görög-Karady: L'univers familial dans les contes
africains, *AHU MATT*, 2013, **pp. 1–5. old.**, No. 000.000.295,

<http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható / The original source is available:

Nagyobb magyarországi közönyvtárak

Kulcsszavak / Key words

magyar afrikai tanulmányok, magyar afrikai folklór kutatás, Görög Veronika
tanulmányai az afrikai meséről, az afrikai mesék elemzésének eredményei és
feladatai,

Hungarian African studies, Hungarian research on African folklore, studies
by Veronika Görög on African folktales, results and tasks of the analysis of
African folktales

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMEN-
TUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC
SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,
COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/
writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian,
Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk
vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free
but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók,
kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattá-
ri szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag
anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve
ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevé-
kenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian
Union is a non-profit organisation that has created this electronic database
for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of
this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of
Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the
other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African
themes in its entirety from the beginning until the present day.

VERONIKA GÖRÖG-KARADY:
L'UNIVERS FAMILIAL DANS LES CONTES
AFRICAINS. LIENS DE SANG, LIENS
D'ALLIANCE

L'Harmattan, Paris–Montréal, 1997, 284 (+ 2) p. Voigt Vilmos

Szinte hihetetlen, hogy az elmúlt negyed évszázadban Görög Veronika (a párizsi folklorista, akinek egyik témaköre a nyugat-afrikai manding népek, másik témaköre a magyarországi cigányok mesekincsé) vagy tizenöt könyvet tett közzé. Ezek áttekintik az afrikai folklór kutatását, egy-egy nép meséit adják közzé, gondos kommentárokkal. Neves párizsi munkahelye (a CNRS és LaCiTo) a szóbeliség összehasonlító kutatására több munkacsoportot hívott létre: ezekben a jellemző mesei szereplőket és témákat közösen vizsgálják a különböző kultúrák szakemberei. A gyermeket, ifjakat, a házasságot, a szörnyeket elemezték ilyen módon, végső soron a meséket és a folklór világképvizsgálatát adták. Görög Veronika több nagy sikerű nemzetközi konferencia szervezője, kiadványaik szerkesztője volt. Nemcsak az afrikai folklór, hanem általában is a népköltészet kiváló ismerője. Évtizedek óta igen szoros kapcsolatban áll magyar kollégáival, többek tanulmányait ő segítette francia földön (is) megjelentetéshez. Egyszóval sok szempontból jelentős számunkra is ez a legújabb monográfiája.

A könyv logikus folytatása az említett előzményeknek. Most a család megjelenését vizsgálja. Bevezetője indokolja a témaválasztást és módszerét. A kilenc fejezet zöme korábban már megjelent tanulmányok itt egymáshoz illesztett szövege. A kötet záró negyede 17 mese szövegét adja (ezek is korábban már megjelent gyűjteményekből származnak, többségük olyan formájú, ami szinte versnek tekinthető). Egyszóval az olvasó akár ellenőrizheti is a kutató állításait.

Amikor e mű legáltalánosabb tanulságaként azt említhetem, hogy nincsen benne meghökkentő állítás – ezt igen pozitív és fontos eredménynek tartom. Görög Veronika azt a nézetet vallja, hogy a mesék visszatükrözik azt a társadalmat, amelyben élnek. Ami az afrikai szövegeket illeti, ma már nem meglepő, hogy Nyugat-Szudánban is megvan az általunk ismert mese műfaja. (Ám ennek dokumentálását csak

legutóbb és éppen azok a francia kutatócsoportok végezték el, ahová a szerző maga is tartozik!) Jó ötlet volt az is, hogy a korábbi tanulmányokat most együtt láthatjuk. Így erősítik egymást, nyilvánvalóvá teszik, sokoldalúan mutatják be a fent említett végkövetkeztetést. Tanulságos az egyes fejezetek sorrendje is: inkább etno-logikai, mint időrendbeli vagy az egyes folklorisztikai motívumokat követő (noha, ha ez szükséges, megadja a mesetípus-számokat). Ez azért is praktikus megoldás volt, mivel nem egy-egy szöveget elemez, hanem sok-sok (olykor akár több száz) változatból levonható tanulságokat említ. Persze, ahol közvetlenül utal egy-egy mesére, megtaláljuk a forráshivatkozást. Minthogy az egyes szövegek (vagy ezek csoportjai) közötti eltérések nagyok is lehetnek (pl. a tekintetben, ki az elzártan őrzött (király)leány gyermekének apja, lesz-e büntetés a történet végén stb.), ez a csoportonként tárgyaló módszer igazolható. Az egyes meséket nagyobb eseménytömbökre tagolja, és így vizsgálja. A fő szereplők is csoportosítva jelennek meg: a szülők, gyermekek, testvérek, szerelmi partnerek, házastársak (persze, minthogy mesékről van szó, közöttük lehetnek állatok és démonok is). A társadalmi–pszichológiai fogalmak is általános megfogalmazásban szerepelnek: hatalom, identitás, tekintély, lázadás, tilalom, ennek áthágása, büntetés. Említésükkor a szerző nem magyarázkodik, hanem ismertnek teszi fel ezeket, és ez után idézi az egyes szövegeket. Ezért nem von le társadalomelméleti következtetéseket sem. Noha majd mindegyik tanulmány végén van egy rövid összefoglalás (ez a konkrét eredményeket említi), az egész kötet végén nincs ilyen summázat.

Görög Veronika tanulmányai még nem tükrözik magyarországi te-repmunkájának eredményeit. Pedig egyszer érdemes lenne a magyar népmesék család-képét is végiggondolnia e könyv szempontjait figyelembe véve. Akkor derülne ki, milyen sok munka is van e szerénynek és magától értetődőnek látszó végkövetkeztetés mögött! Eddig körülbelül annyit tudtunk meg a magyar mese társadalom-felfogásáról, hogy az a falut tükrözi. Vagy hogy a szerencsédén sorsú magyar mesélőasszonyok előszeretettel beszélnek ártatlanul üldözött asszonyokról. Görög Veronika módszere más. Ő nem tér ki, mondjuk a településformákra, az étkezésre, a ruhák szimbolizmusára: inkább a család legáltalánosabb jellemvonásait mutatja fel. Nem az egyes mesemondók szublimációjának tartja a mese felfogását (mondjuk a vérrokonság erejéről). Igazában etnológiai–folklorisztikai ez a megoldás.

Mínthogy itt egyetlen kötetbe kerültek össze azok az írások, amelyek eredetileg egy-egy tematikusan homogén, ám multikulturális adatokat bemutató kiadványból valók, most a mesék mintegy önmaguk illusztrációjaként szerepelnek. Úgyhogy felmerülhet az a kérdés, ami korábban jobban rejtve maradt. Ha mondjuk a törvényeket sorozatosan és tudatosan megszegő „vásott kölyök” (*enfant terrible*) történetei olyan következtetések és több afrikai kultúrában is megtalálhatók: végül is mi az eredete az ilyen meséknek? Az epikus szöveg, a narratívum-e az elsődleges, amelyet azután természetesen minden kultúra a maga módján magyaráz – vagy éppen fordítva: az időnkénti törvénszegést javasló kultúra utólag igazolja ezt a felfogását a mesékkel? Van min elgondolkozni e kötet után!

(Eredeti megjelenés: *Ethnographia*, 1999, 110. évf., 2. szám, 527–528.)